

СТОМАТОЛОГІЯ

© Р.В. Казакова, Л.М. Білищук, В.С. Мельник, Е.Й. Дячук, А.Т. Кенюк, 2014

УДК 616.31-057.857(477.87)

Р.В. КАЗАКОВА, Л.М. БІЛИЩУК, В.С. МЕЛЬНИК, Е.Й. ДЯЧУК, А.Т. КЕНЮК
Ужгородський національний університет, стоматологічний факультет, кафедра дитячої стоматології, Ужгород

ВИВЧЕННЯ СТОМАТОЛОГІЧНОГО СТАТУСУ ТА ФАКТОРІВ РИЗИКУ ВИНИКНЕННЯ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ МІСТА УЖГОРОД

У статті проаналізовано дані соціологічного опитування молоді, показники стану стоматологічного здоров'я. Анкетуванням встановлені показники індивідуальної гігієни ротової порожнини та проведений аналіз впливу способу життя та соматичних захворювань на стоматологічний статус студентської молоді м. Ужгород.

Ключові слова: гігієна, стоматологічне здоров'я, шкідливі звички, фактори ризику

Вступ. Патологія структур ротової порожнини, як правило, не призводять до смерті чи інвалідності. Однак, за оцінками експертів, ці захворювання трапляються практично у 100 % дорослого населення Землі. Згідно з концепцією виникнення карієсу вік 16–22 роки є критичним для його виникнення та розвитку у зв'язку із режимом життя, інтенсивним навчальним навантаженням, незбалансованим харчуванням [1, 3, 8]

Мета дослідження. Виявити фактори ризику виникнення стоматологічної патології та потреби в її лікуванні.

Матеріали та методи. Нами проведено клінічне стоматологічне та соціологічне обстеження 80 юнаків та дівчат віком 17–24 роки, які навчаються на різних факультетах Ужгородського національного університету (медичному, стоматологічному, юридичному, економічному). Серед обстежених хлопці становили 40 %, а дівчата – 60 %, студенти віком 17–20 років – 74 %, віком 21–24 років – 26 %. Клінічний огляд передбачав вивчення індексної оцінки стану гігієни ротової порожнини (індекс Silness-Loe), твердих тканин зубів (КПВ) та пародонта (індекси A.Russel та Muhlemann) [4, 5, 9].

Соціологічне дослідження полягало в анкетуванні з питань харчування, способу життя, гігієни порожнини рота, регулярності відвідування стоматолога, медичної обізнаності [2, 6, 7].

Результати досліджень та їх обговорення. Соціологічне опитування молоді показало, що лише 26 % студентів регулярно вживають повноцінну, збалансовану їжу стосовно основних харчових інгредієнтів, 57 % харчуються шляхом «перекушування», 17 % «перекушують» вдень і повноцінно їдять ввечері. При цьому студенти відзначають, що

вживання їжі залежить від наявності часу. Під час «перекушування» в основному вживають солодощі (цукерки, шоколад, тістечка, вафлі, печиво тощо), хлібо-булочні вироби, а також fast-food, що набуло катастрофічного характеру, адже 83 % вживають такі продукти регулярно і в неконтрольованій кількості. Лише 19 % опитаних віддають перевагу овочевим салатам, 16 % – свіжим фруктам і 12 % – йогурту, кефіру або сиру.

При соціологічному опитуванні встановлено таку думку студентів: кіоски, їдальні, буфети, які розміщені у навчальних закладах або поряд з ними, не забезпечують можливості повноцінного збалансованого харчування, оскільки асортимент досить одноманітний (солодощі та продукти fast-food).

Для визначення впливу загального здоров'я та способу життя на стан твердих тканин зубів і порожнини рота сучасної студентської молоді м. Ужгород нами вивчено наявність шкідливих звичок і соматичних захворювань.

При анкетуванні 63,4 % студентів вказали, що вони регулярно курять, 8,2 % нерідко вживають алкоголь. Фізкультурою і спортом займається 51,6 % студентської молоді, в той час як 49 % не бачить в цьому необхідності. Часті стреси відзначили 40 % опитаних. Про наявність соматичних захворювань заявило 30 %. Найчастіше відзначалися захворювання шлунково-кишкового тракту, органів дихання, серцево-судинної системи.

Згідно з даними, 45 % опитуваних мають каріозні зуби, які їх турбують, значна кількість студентів скаржиться на кровоточивість ясен (42 %). Проте, вони відкладають візит до стоматолога, що пояснюють страхом перед лікуванням (33 %) або ж браком часу (47 %), і, зазвичай, звертаються при

наявності больових відчуттів – (65 %), рідше з метою профілактики (35 %).

Сьогодні немає сумнівів у тому, що ураженість карієсом і пародонтитом перебуває у прямій залежності від гігієни порожнини рота. Для уточнення впливу цього фактора ми вивчили правильність чищення зубів, вибір зубної щітки, використання зубних паст і додаткових засобів гігієни.

Виявлено, що гігієні порожнини рота надають важливого значення 80 % студентів, а 20 % не приділяють їй належної уваги.

Шляхом анкетування було встановлено такі показники індивідуальної гігієни ротової порожнини: зуби чистять двічі на день 71 % молоді, 29 % – віддають перевагу чищенню вранці. 2 хвилини чистять зуби 62 % студентів, 1 хвилину – 33 % опитаних і 5 % – чистять менше 1 хвилини. Термін використання зубної щітки становить 3 місяці: «так» вважають 52 % студентів, 48 % – переконані, що цей термін більший. Застосовують додаткові засоби гігієни порожнини рота 100 % опитаних. Найбільш популярними є жувальні гумки. Ними регулярно користуються 83 % студентів, проте використовують їх, в більшості випадків не замислюючись про їх особливості. На 2-му місці – зубочистки, їх застосовують 67 % студентів, але нерегулярно. 33 % опитаних повідомило, що користуються зубними нитками (флосами), 28 % – ополіскувачами для порожнини рота, 18 % – щітками для язика, 4 % – міжзубними йоршиками.

Згідно з отриманими даними, інформацію про правила індивідуальної гігієни студенти отримують переважно через просвітницьку роботу стоматологів (61 %), меншу увагу студенти звертають на інформацію, що надходить через ЗМІ (39 %).

Однак показники стану стоматологічного здоров'я в середньому по групі обстежених не відображають всіх особливостей структури стоматологічної захворюваності у окремих студентів. Так, згідно з даними аналізу впливу особливостей харчування (за даними опитування) на рівень стоматологічної захворюваності у студентів, які отримують регулярне повноцінне харчування, ураженість зубів карієсом вірогідно менша, ніж у тих, які харчуються шляхом «перекушування» (КПВ становить 8,5 та 10,4 відповідно), а в тих студентів, які протягом дня неодноразово вживають солодощі (КПВ=11,4), вірогідно вище, ніж у студентів, які їх рідко їдять. Інтенсивність каріозного процесу у студентів, які часто харчуються продуктами fast-food, знаходиться в межах (КПВ=10,8), що вірогідно вище, ніж у осіб, раціон яких насичений свіжими фруктами, овочами та молочними продуктами (КПВ=9,2).

У студентів, котрі харчуються солодощами, спостерігалася також більша кількість м'яких зубних відкладень: індекс гігієни Silness-Loe дорівнює 2,3, пародонтальний індекс A. Russel – 1,4, індекс Muhlemann, який характеризує помірне ураження ясен та їх кровоточивість при зондуванні – 1,7. У той же час в осіб, які отримують пов-

ноцінну їжу, індекси склали 1,2; 0,6 і 1,0 відповідно.

Аналіз впливу способу життя та соматичних захворювань на стоматологічний статус показав таке. Індекс КПВ у студентів, які курять, вживають алкоголь, істотно не відрізнявся від такого, як у студентів, котрі не мають шкідливих звичок: 10,3; 10,2 і 9,8 відповідно. Відмінностей у значеннях КПВ у студентів, які вважають себе соматично здоровими, і у студентів, які вказали на наявність патології різних органів та систем також практично не виявлено: 10,2 і 10,5. При цьому, вплив даних факторів мав місце на стан тканин пародонту. У студентів із шкідливими звичками пародонтальний індекс A. Russel показував середньо-тяжкий ступінь ураження пародонту, індекс кровоточивості – достатньо виражене запалення тканин пародонту. У студентів без шкідливих звичок відзначалися більш сприятливі показники пародонтального індексу – 1,2 та індексу Muhlemann – 1,3. Показник зубного нальоту в курців був вищий, ніж у тих, що не курять – 2,3 проти 1,1. У осіб із соматичними захворюваннями пародонтальний індекс також був підвищений до 1,7, індекс Muhlemann склав 2,0, а індекс гігієни – 2,3.

Існує думка, що в збереженні стоматологічного здоров'я найбільшу роль відіграє фактор медичної культури та регулярності відвідування стоматолога. Опитування показало, що у 40 % студентів повністю відсутні знання про захворювання зубів; 25 % вважають, що мають досить хороші знання із стоматологічної тематики. При співвідношенні даного фактора з об'єктивним станом зубів і ясен з'ясувалося, що КПВ у студентів, які володіють поглибленими знаннями в галузі стоматології, вірогідно нижче, ніж у неосвічених: 8,9 і 10,7 відповідно; стан тканин пародонта також значно відрізнявся за всіма індексами, які його характеризують: пародонтальний індекс відповідно 0,5 і 1,6, індекс кровоточивості – 0,8 і 2,0, та індекс Silness-Loe – 0,7 і 1,9.

У студентів, які відвідують стоматолога з профілактичною метою 1-2 рази на рік, КПВ становить 7,8, тоді як у тих, хто ігнорує профогляди, – 10,5, а у тих, хто звертаються до стоматолога лише в крайніх випадках – 11,3. Пародонтальні та гігієнічні індекси в осіб, котрі регулярно відвідують стоматолога з профілактичною метою, істотно кращі, ніж у тих, хто нехтує профілактичними оглядами: пародонтальний індекс A. Russel – відповідно 0,5 і 1,6, індекс кровоточивості Muhlemann – 0,7 і 1,9, індекс Silness-Loe – 0,5 і 2,1.

Висновки.

Таким чином, проведене дослідження свідчить про високі показники захворювань твердих тканин зубів та пародонту, значний вплив соціально-гігієнічних факторів на їх розвиток, що необхідно враховувати в лікувально-профілактичній роботі з даним контингентом населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ВОЗ. Стоматологическое обследование. Основные методы. — Женева, 1997. — С. 76.
2. Курякина Н.В. Стоматологічна профілактика / Н.В. Курякина, Н.А. Савельева. — М.: Мед. Книга Н. Новгород: Изд-во НГМА, 2003. — С. 156—161.
3. Мониторинг стоматологической заболеваемости у детей Украины (сообщение первое) / О.В. Деньга, В.С. Иванов, В.Н. Гороховский [и др.] // Дентальные технологии. — 2003. — № 6. — С. 2—6.
4. Орехова Л.Ю. Стоматологія профілактична / Л.Ю. Орехова, С.Б. Улітовський, Т.В. Кудрявцева [та ін.]. — М.: ГОУ ВУНМЦ, 2005. — 158 с.
5. Терехова Т.М. Профілактика стоматологічних захворювань / Т.М. Терехова, Т.В. Попруженко. — Мінськ, 2004. — С. 57—59.
6. Улітовський С.Б. Гігієна порожнини рота в пародонтології / С.Б. Улітовський. — М.: Медична книга, 2006. — С. 108—111.
7. Kim В.Н. Bacterial Physiology and Metabolism / В.Н. Kim, G.M. Gadd // Cambridge University Press. — 2008. — 552 p.
8. Mandel Y.D. Calculus revisited / Y.D. Mandel, A. Gaffar // A review J. clin. Periodontol. — 2003. — № 4. — P. 249—257.
9. Halitosis – a common medical and social problem. A review on pathology, diagnosis and treatment. / A. Zalewska, M. Zatoński, A. Jablonka-Strom [et al.] // Acta Gastroenterol Belg. — 2012. — №3. — P. 300—9.

R.V. KAZAKOVA, L.M. BILYSCHUK, V.S. MELNYK, E.Y. DYACHUK, A.T. KENYUK

Uzhhorod National University, Dentistry department, Chair of Children Dentistry, Uzhhorod

STUDY OF DENTAL STATUS AND RISK FACTORS FOR DENTAL DISEASE IN STUDENTS FROM UZHGOROD

The scientific article presents data from the survey of youth, indicators of dental health. Questioning were set indicators of oral cavity hygiene and the analysis of the impact of lifestyle and physical illness at dental status among Uzhgorod student's.

Key words: hygiene, dental health, bad habits, risk factors

Стаття надійшла до редакції: 28.03.2014 р.